

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ

Φορμίωνος 83, 161 21 Καισαριανή. Τηλ. 210.72.24.123 FAX 210-72.23.584
(Internet) <http://www.imkby.gr> (e-mail) info@imkby.gr

Ἀριθμ. Πρωτ. Φ.1/3/220

Ἐν Καισαριανῇ τῇ 23ῃ Φεβρουαρίου 2012

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 118η

Πρὸς
τοὺς Πανοσι(ολογι)ωτάτους καὶ Αἰδεσιμ(ολογι)ωτάτους Πρεσβυτέρους
τὸν Ἱεροκήρυκα καὶ τοὺς Ἐφημερίους,
τοὺς Εὐλαβεστάτους Διακόνους
τῆς Μητροπόλεώς μας

Ἀγαπητοὶ Πατέρες καὶ Ἀδελφοί
Χαίρετε ἐν Κυρίῳ!

Ὑρισκόμαστε καὶ πάλι πρὸ τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, τῆς περιόδου, ποὺ κατὰ τὴν μακραίωνο παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι περίοδος πνευματικῶν ἀγώνων καὶ παλαισμάτων πρὸς «καθαρισμὸν ψυχῆς καὶ σώματος, πρὸς ἐγκράτειαν παθῶν, πρὸς ἐλπίδα ἀναστάσεως»¹

Ἡ ἁγία Ἐκκλησία μας, ποὺ προσκαλεῖ τὰ μέλη Της σὲ πνευματικὴ ἀθλήση γιὰ ἐγρήγορση, δημιουργεῖ καὶ τὸ κατάλληλο κλίμα γιὰ νὰ διευκολύνει τοὺς πιστοὺς νὰ ἐπιδοθοῦν πρόθυμα στὸν ἀόρατο πνευματικὸ πόλεμο.

Αὐτὰ τὰ πνευματικὰ μέσα ὀφείλουμε οἱ Ποιμένες τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ νὰ χρησιμοποιοῦμε συντονισμένα ἀξιοποιώντας τα γιὰ νὰ ἐνισχυθοῦν οἱ πιστοί.

Ἡ Ἐγκύκλιός μας αὐτὴ ἐκτείνεται σὲ δύο μέρη. Στὸ πρῶτο μέρος ἐκθέτουμε τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς περιόδου. Στὸ δεύτερο μέρος τὶς ὁδηγίες γιὰ τὴν διακονία μας.

1. Ὁπισθάμβωνος εὐχὴ τῆς Προηγιασμένης.

ΜΕΡΟΣ Α΄

1. Περίοδος προσευχῆς

Γιὰ τὴν θεία Λατρεία ἐπισημαίνουμε τὰ ἑξῆς:

Ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστή εἶναι περίοδος προσευχῆς, κατὰ τὴν ὁποία οἱ πιστοὶ προσέρχονται στὴν Ἑνορία τους, νὰ προσευχηθοῦν ἐκτενῶς, ἐκζητοῦντες τὸ πρόσωπο τοῦ Θεοῦ, νὰ ὑψωθοῦν ἀπὸ τὰ γήινα, τὰ πρόσκαιρα, τὰ μάταια, τὰ φθαρτὰ καὶ πονηρὰ τοῦ κόσμου τούτου καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς, στὰ αἰώνια καὶ ἀμόλυντα καὶ νὰ ζήσουν ἐνωμένοι μὲ τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό.

Ἡ θεία Λατρεία ἐνισχύει τοὺς πιστοὺς νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴν τύρβη τῆς ζωῆς καὶ νὰ συναντήσουν τὸν Κύριο τῆς δόξης.

Ἡ ἁγία Ἐκκλησία μας ἔχει ὀργανώσει τὴν προσευχὴ τῶν πιστῶν τὴν περίοδο τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Τεσσαρακοστῆς μὲ τὴν θεία λατρεία πού:

α΄. Ἐμπλουτίζεται ἀπὸ τὴν ποικιλία τῶν τελουμένων Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ποὺ εἶναι ἐντεταγμένες στὸ πρόγραμμα τῆς καθημερινῆς προσευχῆς, ἐκτὸς τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν τοῦ Ὁρθρου καὶ τοῦ Ἑσπερινοῦ, τὶς Ὡρες, τὸ Μέγα Ἀπόδειπνο, τοὺς Χαιρετισμοὺς στὴν Θεοτόκο, τὸν Μέγα Κανόνα κλπ.

β΄. Προστίθενται ἀρκετὰ ἀναγνώσματα, ὅπως τὰ Καθίσματα τοῦ Ψαλτηρίου, οἱ Βιβλικὲς Ὠδές, ἡ Γένεση, ἡ Ἐξοδος, οἱ Παροιμίες τοῦ Σολομῶντος γιὰ τὴν πνευματικὴ οἰκοδομὴ τῶν πιστῶν.

γ΄. Μὲ τοὺς Τριωδίους καὶ Τετραωδίους Κανόνες δημιουργεῖται κατάνυξη στὴν ψυχὴ καὶ ὑπαγορεύουν στὸν νοῦ τῶν πιστῶν πὼς «δεῖ καὶ ὑπὲρ ὧν δεῖ εὐχεσθαι».

δ΄. Μὲ τὶς ἐξομολογητικὲς, δεητικὲς εὐχὲς στὶς Ἱερὲς Ἀκολουθίες, καλοῦνται οἱ πιστοὶ σὲ αὐτογνωσία, μετάνοια καὶ ἐκζήτηση τοῦ θείου ἐλέους.

ε΄. Σ' ὅλες τὶς Ἱερὲς Ἀκολουθίες οἱ πιστοὶ παρηγοροῦνται καὶ ἐνισχύονται μὲ τὸ ὅτι, παρὰ τὴν ἁμαρτωλότητά τους, ὁ Πολυέλεος καὶ Πολυεύσπλαχνος Κύριος τοὺς περιβάλλει μὲ τὸ ἔλεός Του καὶ τὴν φιλανθρωπία Του.

*

2. Περίοδος διδασχῆς

Τὴν περίοδο τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς οἱ πιστοὶ οἰκοδομοῦνται συνεχῶς μὲ ἐναλλασσόμενα θέματα, ποὺ συντελοῦν στὴν κατάρτιση καὶ ὠρίμανσή τους καὶ στὴν πορεία τους πρὸς τὴν τελείωσή τους ἐν Χριστῷ.

α΄. Οἱ Κυριακὲς αὐτοτελῶς ἀποτελοῦν μία πνευματικὴ κλίμακα ποὺ ἀπὸ

ἐβδομάδα σὲ ἐβδομάδα οἱ πιστοὶ καλοῦνται βαθμηδὸν νὰ ὑψωθοῦν σὲ ὑψηλότερες θεωρίες.

β'. Τὰ ἀγιογραφικὰ ἀναγνώσματα προβάλλουν ἀπὸ τὴν ἱερὴ ἱστορία τῆς σωτηρίας πρόσωπα καὶ ἔργα εἴτε πρὸς μίμηση εἴτε πρὸς ἀποφυγή.

γ'. Οἱ ὕμνοι ποὺ ἐκφράζουν τὴν πνευματικότητα τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὰ νοήματά τους καὶ τὰ παραδείγματά τους καλλιεργοῦν τοὺς πιστοὺς γιὰ νὰ ἀποκτήσουν καθαροὺς λογισμοὺς καὶ νὰ ἀποτινάξουν τὴν πνευματικὴ ραθυμία καὶ νὰ διαλύσουν τὴν ζάλη τῶν βιωτικῶν μεριμνῶν.

δ'. Οἱ λόγοι τῶν θεοφόρων Πατέρων καὶ καθηγητῶν τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς δείχνουν τὴν ὁδὸ τῆς καθάρσεως, τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς ἐνώσεως μὲ τὸν Θεό, ποὺ ἀποτελεῖ «τῶν ἐφετῶν τὸ ἀκρότατον» γιὰ τοὺς ἀγωνιζόμενους πιστοὺς.

ε'. Ὁλόκληρη ἡ ἱερὴ ἱστορία τῆς σωτηρίας ὑπενθυμίζει στοὺς πιστοὺς τὶς σωτηριώδεις ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ καλώντας τους νὰ μὴ ἀμελήσουν «τοιαύτης σωτηρίας»².

στ'. Μὴ λησμονοῦμε, ὅτι ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστὴ στὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας ἦταν περίοδος κατηχήσεως τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεώς μας σὲ ὅσους ἐπιθυμοῦσαν νὰ βαπτισθοῦν γιὰ νὰ ἀποδεχθοῦν τὴν εὐαγγελικὴ διδαχὴ καὶ ζωή. Τέτοιες κατηχητικὲς ὁμιλίες διασώθηκαν τοῦ ἀγίου Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, ποὺ ἐξηγεῖ τὰ ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως καὶ τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ποὺ ἐξηγεῖ τὰ Εὐαγγέλια κατὰ Ματθαῖον καὶ κατὰ Ἰωάννην.

*

3. Περίοδος γιὰ τὴν ἀπόκτηση ἀρετῶν

Ἡ ἀπόκτηση τῶν ἀρετῶν εἶναι οἱ ὑψηλὲς κορυφές, στὶς ὁποῖες καλοῦνται νὰ ἀνέβουν οἱ πιστοί.

Σ' αὐτὴ τὴν ἀνάβαση ἀναφέρθηκε καὶ ὁ Κύριός μας ὅταν εἶπε «στενὴ καὶ τεθλιμμένη ὁ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν»³. Μὲ τοὺς Μακαρισμοὺς⁴ ὑπέδειξε ποιά πρέπει νὰ εἶναι ἡ συμπεριφορὰ τῶν μαθητῶν Του. Ἔτσι ὁ Ἰδιος ἔδειξε πῶς πρέπει νὰ ἀγωνισθοῦν οἱ μαθητές Του καὶ τί πρέπει νὰ κατορθώσουν. Κάθε μακαρισμὸς εἶναι μία ἀρετὴ· ταπείνωση, κατὰ Θεὸ πένθος, πραότητα, ἐνθερμὴ ἐπιθυμία γιὰ τὴν ἐπικράτηση τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, ἐλεημοσύνη, κάθαρση τῆς καρδίας, ἐπιδίωξη τῆς εἰρήνης, διωγμὸς γιὰ τὴν ἐπικράτηση τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ὄνειδισμὸς γιὰ τὸν Χριστό.

*

2. Πρὸς Ἑβραίους β' 3.

3. Ματθαίου ζ' 14.

4. Ματθαίου ε' 3-11.

4. Περίοδος αγάπης

Οἱ πιστοὶ καλοῦνται «εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων»⁵ (ὥστε μὲ τὴν ἀγάπην τοὺς νὰ κοινωνήσουν «ταῖς χρείαις τῶν ἀγίων»⁶).

Γι' αὐτὸ στὴν διδασκαλία τῶν θεοφόρων Πατέρων πάντοτε τονίζεται ὅτι μαζὶ μὲ τὴν προσευχή, μαζὶ μὲ τὴν νηστεία, μαζὶ μὲ τὴν ἄσκηση οἱ πιστοὶ ὀφείλουν νὰ δίνουν ἐλεημοσύνη καὶ νὰ δείχνουν ἀλληλεγγύη πρὸς τοὺς ἀδελφούς τοὺς καὶ νὰ βαστάζουν λίγο ἀπὸ τὸ φορτίο τῶν ἀναγκῶν τοὺς.

Ἰδιαίτερα στὶς ἡμέρες μας ὀφείλουμε νὰ ἐπιληφθοῦμε μὲ ἐπιμέλεια τὰ ἔργα ἀγάπης γιὰ τὴν ἀνακούφιση τῶν πασχόντων καὶ ἐχόντων ἀνάγκη ἀδελφῶν μας.

Παραθέτουμε μερικὲς παραγράφους ἀπὸ τὸν λόγο τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης «περὶ εὐποιΐας» στὸν ὁποῖο συνδυάζει τὴν νηστεία μὲ τὴν εὐποιΐα, δηλαδή τὴν ἐλεημοσύνη.

«Καὶ ἡ περίοδος αὐτὴ μᾶς ἔφερε μεγάλη ἀφθονία γυμνῶν καὶ ἄστεγων· ὑπάρχουν πλήθη αἰχμαλώτων στὶς πόρτες τοῦ καθενός. Δὲν λείπει οὔτε ὁ ξένος οὔτε ὁ μετανάστης καὶ εἶναι εὐκόλο νὰ δεῖς παντοῦ τὸ ἀπλωμένο χέρι ποὺ ζητᾶ. Σπίτι τοὺς αὐτοὶ ἔχουν τὸ ὑπαιθρο, καταφύγιό τοὺς εἶναι οἱ στοῆς καὶ τὰ ἀδιέξοδα καὶ τὰ ἀσύχναστα σημεῖα τῆς ἀγορᾶς. Κι ὅπως οἱ νυχτοκόρακες καὶ οἱ κουκουβάγιες, φωλιάζουν μέσα στὶς τρύπες. Φόρεμά τοὺς εἶναι τὰ καταξεσχισμένα κουρέλια· γεωργία εἶναι ἡ γνώμη αὐτῶν ποὺ ἐλεοῦν· τροφή τοὺς ὅ,τι τοὺς πέσει ἀπὸ ὅποιον τοὺς συναντήσῃ· ποτό τοὺς οἱ πηγές ὅπως στὰ ἄλογα· ποτήρι τοὺς ἡ βαθουλωμένη παλάμη· ἀποθήκη τοὺς εἶναι ὁ κόρφος τοὺς κι αὐτὸς ἂν δὲν εἶναι σχισμένος ἀλλὰ κρατᾷ ὅ,τι κρύβουν σ' αὐτόν· τραπέζι τοὺς ἀποτελοῦν τὰ γόνατά τοὺς βαλμένα κοντά-κοντά· κρεβάτι τοὺς τὸ ἔδαφος, λουτρό τοὺς ἓνα ποτάμι ἢ μία λίμνη, ποὺ ὁ Θεὸς παραχώρησε σὲ ὅλους κοινό, ποὺ δὲν κατασκεύασε ἄνθρωπος. Πλανόδιος ὁ βίος τοὺς καὶ σὰν τοῦ ἄγριου ζώου, ἐνῶ δὲν ἦταν τέτοιος ἀπὸ τὴν ἀρχή, ἀλλὰ ἔγινε τέτοιος ἀπὸ τὴν συμφορὰ καὶ τὴν ἀνάγκη⁷.

5. Πρὸς Ἑβραίους ι' 24.

6. πρὸς Ρωμαίους ιβ' 13.

7. «Πολλὴν δὲ ἡμῖν ἀφθονίαν τῶν γυμνῶν καὶ τῶν ἀστεγῶν ὁ νῦν ἤνεγκε χρόνος· πλῆθος γὰρ αἰχμαλώτων πρὸς ταῖς θύραις ἐκάστου. Καὶ ὁ ξένος καὶ μετανάστης οὐ λείπει καὶ τὴν ζητοῦσαν χεῖρα πανταχοῦ τεταμένην ἔστιν ἰδεῖν. Τούτοις οἶκος μὲν ὁ ὑπαιθρος ἀήρ, καταγώγια δὲ στοαὶ καὶ ἄμφοδα καὶ τὰ τῆς ἀγορᾶς ἐρημότερα. Κατὰ δὲ τοὺς νυκτικόρακας καὶ τὰς γλαῦκας ταῖς ὀπαῖς ἐμφωλεύουσιν. Ἐσθῆς αὐτοῖς τὰ περικεκεντημένα ράκια· γεωργία τῶν ἐλεούντων ἡ γνώμη· τροφή, ἣτις ἂν ἐκ τοῦ προστυχόντος ἐμπέσῃ· ποτὸν ὡς τοῖς ἀλόγοις αἱ κρήναι· ποτήριον τῶν χειρῶν ἡ κοιλότης· ταμιεῖον ὁ κόλπος καὶ οὗτος ἂν μὴ διερρηκῶς ᾖ, ἀλλὰ στέγων τὰ ἐμβαλλόμενα· τράπεζα ἡ τῶν γονάτων συνέρεις· κλίνη τὸ ἔδαφος· λουτρόν ποταμός ἢ λίμνη, ὃ ὁ Θεὸς κοινὸν πᾶσι ἀκατάσκευον ἔδωκεν. Ἀληθινὸς αὐτοῖς ὁ βίος καὶ ἄγριος, οὐ τοιοῦτος ὢν ἐξ ἀρχῆς, ἀλλ' ἐκ τῆς συμφορᾶς καὶ τῆς ἀνάγκης γενόμενος».

«Ἐσὺ ὁ νηστευτὴς νὰ βοηθήσεις ἱκανοποιητικὰ μὲ τὰ παρακάτω. Δεῖξε συμπάθεια στοὺς ἀδελφούς σου ποὺ δυστυχοῦν. Ὅ,τι στέρησες τὴν κοιλιὰ σου, δώσε το στὸν πεινασμένο. Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ ἅς γίνει ὁ δίκαιος ἐπανορθωτής. Θεράπευσε μὲ φρόνιμη ἐγκράτεια δύο πάθη ἀντίθετα μεταξύ τους, τὸν δικό σου κόρο καὶ τὴν πείνα τοῦ ἀδελφοῦ σου. Τὸ ἴδιο κάνουν καὶ οἱ γιατροί, ἀπὸ ἄλλους ἀφαιροῦν κάτι καὶ σὲ ἄλλους συμπληρώνουν, ὥστε προσθέτοντας καὶ ἀφαιρώντας νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ υἰγεία καθενός. Πεισθεῖτε ἀπὸ τὴν καλὴ προτροπή· ἅς ἀνοίξει ὁ λόγος τίς πόρτες τῶν εὐπόρων, ἡ συμβουλὴ ἅς ὁδηγήσει τὸν φτωχὸ στὸ σπίτι ἐκείνου ποὺ ἔχει. Ἄς μὴν πλουτίσουν τὰ πολλά σου λόγια τοὺς πονεμένους, ἅς προσφέρει σ' αὐτοὺς καὶ σπίτι καὶ κρεβάτι καὶ τραπέζι ὁ προαιώνιος Λόγος τοῦ Θεοῦ μὲ τὸ λόγο τοῦ δούλου του· καλλιέργησε ὅσα χρειάζονται στὰ κτήματά σου»⁸.

«Κοντὰ σ' αὐτοὺς ὑπάρχουν κι ἄλλοι φτωχοὶ καὶ ἄρρωστοι, πεσμένοι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Ἄς προσέχει ὁ καθένας τοὺς γείτονές του. Μὴν ἀφήσεις τὸν δίπλανό σου νὰ τὸν περιποιηθεῖ ἄλλος, γιὰ νὰ μὴν πάρει ἄλλος τὸ θησαυρὸ ποὺ βρίσκεται κοντά σου. Ἀγκάλιασε τὸν ταλαιπωρημένο σὰν νὰ εἶναι χρυσάφι· ἀγκάλιασέ τον ὅπως τὴν ἴδια σου τὴν υἰγεία, τὴν σωτηρίαν τῆς γυναίκας σου, τῶν παιδιῶν σου, τῶν δούλων σου καὶ ὅλου τοῦ σπιτικοῦ σου. Ὁ φτωχὸς καὶ ἄρρωστος εἶναι διπλὰ φτωχός. Οἱ υἰγεῖς φτωχοὶ καὶ ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι μποροῦν νὰ πᾶνε καὶ πηγαίνουν περπατώντας σ' ἐκείνους ποὺ ἔχουν καὶ καθισμένοι στὰ περάσματα τῶν δρόμων παρακαλοῦν ὅλους τοὺς περαστικούς. Αὐτοὶ ὅμως ποὺ τοὺς ἔχει δέσει ἡ νόσος τους, ἐγκάθειρκοι σὲ στενὰ καταλύματα καὶ σὲ στενὲς γωνιές, ὅπως ὁ Δανιὴλ στὸν λάκκο, περιμένουν ἐσένα τὸν εὐλαβὴ καὶ τῶν φτωχῶν τὸν φίλο, σὰν νὰ εἶσαι ὁ Ἀμβακούμ. Μὲ τὴν ἐλεημοσύνη γίνε φίλος τοῦ προφήτη. Πήγαινε σ' αὐτὸν ποὺ ἔχει ἀνάγκη καὶ γίνε τροφодότης του γρήγορα καὶ μὲ προθυμία. Ἡ προσφορὰ δὲν εἶναι ζημία, μὴν φοβηθεῖς. Ὁ καρπὸς τῆς ἐλεημοσύνης βλασταίνει πλούσιος. Σπεῖρε δίνοντας καὶ θὰ γεμίζεις τὸ σπίτι σου ἀπὸ ἀγαθὴ σοδειά»⁹.

8. Τούτοις ὁ νηστευτὴς ἐπάρκεσον. Περὶ τοὺς ἀτυχοῦντας τῶν ἀδελφῶν γενοῦ φιλότιμος. Ὁ τῆς σῆς ὑφείλες γαστρος, τῷ πεινῶντι πρόσθες. Γενέσθω ὁ τοῦ Θεοῦ φόβος δίκαιος ἐπανισωτής. Θεράπευσον ἐγκρατεῖα σώφρονι δύο πάθη ἐναντία ἀλλήλοις, τὸν σὸν κόρον καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τὸν λιμόν. Οὕτω γὰρ ποιοῦσι καὶ οἱ ἱατροί· τοὺς μὲν κενοῦσι, τοὺς δὲ πληροῦσι, ἵνα τῇ προσθήκῃ καὶ ὑφαιρέσει ἡ περὶ ἕκαστον οἰκονομηθῇ υἰγεία. Πείσθητε καλῇ παραινέσει· ἀνοιξάτω ὁ λόγος τῶν εὐπόρων τὰς θύρας· εἰσαγαγέτω ἡ συμβουλὴ τὸν πένητα πρὸς τὸν ἔχοντα· μὴ διάλεξις πλουτισάτω τοὺς στένοντας· δότω αὐτοῖς καὶ οἰκίας καὶ κλίνην καὶ τράπεζαν ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος ὁ προαιώνιος διὰ λόγου οἰκετικοῦ· γεώργησον τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν τοῖς σοῖς κτήμασιν».

9. Πρὸς τούτοις ἄλλοι πτωχοὶ ἀσθενοῦντες καὶ κατακείμενοι. Ἐκαστος περιεργαζέσθω τοὺς γείτονας. Μὴ ἀφῆς παρ' ἄλλου θεραπευθῆναι τὸν ἐγγύς σου· μὴ λάβῃ ἄλλος τὸν θησαυρὸν τὸν σοὶ παρακείμενον· περίπτυσξαι τὸν κακούμενον ὡς χρυσόν· ἐναγκάλισαι τὸν κεκακωμένον ὡς σὴν υἰγείαν, ὡς σωτηρίαν γυναικός, τέκνων, οἰκετῶν καὶ πάσης τῆς οἰκίας. Ὁ πένης καὶ ἄρρωστος διπλοῦς ἐστὶ πτωχός· οἱ μὲν γὰρ υἰγαίνοντες ἄποροι καὶ θύραν ἐκ θύρας ἀμείβουσι καὶ βα-

Ἄλλα θὰ ἀντιτείνεις: Εἶμαι φτωχὸς κι ἐγώ. Ἦς εἶναι. Ἦς τὸ πάρουμε σὰν δεδομένο. Δῶσε ὅμως ὅ,τι ἔχεις. Ὁ Θεὸς δὲν μᾶς ζητᾷ πάνω ἀπὸ τὴν δύναμή μας. Ἐσὺ δῶσε ψωμί, ὁ ἄλλος ἓνα ποτήρι κρασί, ἄλλος ἓνα ροῦχο καὶ ἔτσι μὲ τὴν συνεισφορὰ πολλῶν ἀντιμετωπίζεται ἡ συμφορὰ τοῦ ἐνός· οὔτε ὁ Μωϋσῆς δὲν ἔλαβε ὁλόκληρη τὴν δαπάνη γιὰ τὴν σκηνὴ ἀπὸ ἓνα χορηγό, ἀλλὰ ἀπὸ ὅλο τὸν λαό. Ὁ πλούσιος τοῦ ἔφερε χρυσάφι, ἄλλος ἀσήμι, ὁ φτωχὸς δέρματα κι ὁ φτωχότερος τρίχες. Βλέπεις ὅτι ἡ πεντάρα τῆς χήρας ξεπέρασε τὶς προσφορὰς τῶν πλουσίων; Γιατὶ αὐτὴ ἄδειασε τὸ ταμεῖο τῆς ἀπὸ ὅ,τι εἶχε, ἐνῶ οἱ ἄλλοι λίγο μόνο ἔβγαλαν ἀπὸ αὐτό¹⁰.

Μὴν περιφρονήσεις αὐτοὺς τοὺς κατάκοιτους, σὰν νὰ μὴν εἶναι ἄξιοι γιὰ τίποτα. Σκέψου ποιοὶ εἶναι καὶ θὰ βρεῖς τὴν ἀξία τους. Ἔχουν πάρει τὴν μορφή τοῦ Σωτῆρα μας. Ὁ φιλάνθρωπος Κύριος τοὺς δάνεισε τὸ ἴδιο Του τὸ πρόσωπο γιὰ νὰ μαλακώσουν μ' αὐτὸ τοὺς σκληροὺς καὶ ἐχθροὺς τῶν φτωχῶν, ὅπως αὐτοὶ ποὺ προτάσσουν ἐναντίον ἐκείνων ποὺ τοὺς κακομεταχειρίζονται τὶς βασιλικὲς εἰκόνες, γιὰ νὰ μαλακώσουν αὐτὸν ποὺ τοὺς κακοποιεῖ μὲ τὴν μορφή τοῦ βασιλιᾶ. Αὐτοὶ εἶναι οἱ ταμίες τῶν ἀγαθῶν ποὺ προσδοκοῦμε, οἱ θυρωροὶ τῆς βασιλείας, αὐτοὶ ποὺ ἀνοίγουν τὶς πόρτες στοὺς καλοσυνάτους καὶ τὶς κλείνουν στοὺς σκληροὺς καὶ μισάνθρωπους. Αὐτοὶ εἶναι σφοδροὶ κατήγοροι καὶ συνήγοροι ἀγαθοί. Καὶ συνηγοροῦν καὶ κατηγοροῦν ὅχι μιλώντας ἀπλῶς, ἀλλὰ κάτω ἀπὸ τὸ βλέμμα τοῦ ἴδιου τοῦ κριτῆ. Γιατὶ ἡ εὐεργεσία ποὺ δέχθηκαν φωνάζει πρὸς τὸν καρδιογνώστη πιὸ εὐγλωττα ἀπὸ κάθε κήρυγμα¹¹.

δίξουσι πρὸς τοὺς ἔχοντας καὶ ταῖς τριόδους ἐπικαθήμενοι πάντας ἀνακαλοῦσι τοὺς διοδεύοντας, οἱ δὲ παρὰ τῆς νόσου πεπεδημένοι, ἐγκαθειργμένοι δὲ τοῖς στενοῖς καταλύμασι καὶ ταῖς στεναῖς γωνίαις, ὡς ὁ Δανιὴλ τῷ λάκκῳ, σὲ τὸν εὐλαβῆ καὶ φιλόπτωχον ὡς τὸν Ἀμβακούμ ἀναμένουσιν. Γενοῦ δὲ τοῦ προφήτου δι' ἐλεημοσύνης ἐταῖρος· ταχὺς τροφεὺς καὶ ἄοκνος τῷ δεομένῳ παράστηθι. Οὐκ ἔστι ζημία ἢ δόσις· μὴ φοβηθῆς· πολύχους βλαστάνει ὁ τῆς ἐλεημοσύνης καρπός. Σπείρον διδοὺς καὶ πληρώσεις τῶν ἀγαθῶν δραγμάτων τὴν οἰκίαν».

10. Ἄλλ' ἐρεῖς· πένης κἀγώ. Ἔστω· δεδοσθω. Δὸς ὃ ἔχεις· οὐ γὰρ τὰ ὑπὲρ δύναμιν ζητεῖ ὁ Θεός. Σὺ ἄρτον, ἕτερος ποτήριον οἴνου, ἄλλος ἱμάτιον, καὶ οὕτως ἐκ συνεισφορᾶς ἢ τοῦ ἐνός λύεται συμφορὰ. Οὐδὲ Μωϋσῆς τὴν δαπάνην τῆς σκηνῆς παρ' ἐνός ἔλαβε λειτουργοῦ, ἀλλὰ τοῦ δήμου παντός. Ὁ μὲν πλουτῶν χρυσὸν ἤνεγκεν ἐκείνῳ, ἄλλος ἄργυρον, ὁ πένης δέρματα, ὁ τοῦτου πενέστερος μαλλί. Ὅρᾳς ὡς καὶ ὁ τῆς χήρας κοδράντης ὑπερέβαλε τῶν πλουσίων τὰ ἀναθήματα; Ἡ μὲν γὰρ ὃ εἶχεν ὅλον ἐκένωσε, τῶν δὲ ὀλίγον ἐξέπεσεν».

11. Μὴ καταφρονήσης τῶν κειμένων ὡς οὐδενὸς ἀξίων. Λόγισαι τίνες εἰσὶ καὶ εὐρήσεις αὐτῶν τὸ ἀξίωμα· τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν τὸ πρόσωπον ἐνεδύσαντο. Ὁ γὰρ φιλάνθρωπος ἔχρησεν αὐτοῖς τὸ ἴδιον πρόσωπον, ἵνα δι' ἐκείνου δυσωπῶσι τοὺς ἀσυμπαθεῖς καὶ μισοπτώχους, ὥσπερ οἱ τὰς βασιλικὰς εἰκόνας κατὰ τῶν βιαζομένων αὐτοὺς προβαλλόμενοι, ἵν' ἐκ τῆς μορφῆς τοῦ κρατοῦντος τὸν καταφρονητὴν δυσωπήσωσιν. Οὗτοί εἰσιν οἱ ταμίαι τῶν προσδοκωμένων ἀγαθῶν οἱ θυρωροὶ τῆς βασιλείας, οἱ ὑπανοίγοντες τὰς θύρας τοῖς χρηστοῖς καὶ κλείοντες τοῖς δυσκόλοις καὶ μισανθρώποις· οὗτοι καὶ κατήγοροι σφοδροὶ καὶ συνήγοροι ἀγαθοί· συνηγοροῦσι δὲ καὶ κατηγοροῦσιν, οὐ λέγοντες, ἀλλ' ὁρώμενοι παρὰ τοῦ κριτοῦ. Τὸ γὰρ περὶ αὐτοὺς γενόμενον ἔργον παρὰ τῷ καρδιογνώστῃ βοᾷ παντός κήρυκος εὐσημότερον» (Γρηγορίου Νύσσης· Ὁμιλία «Περὶ εὐποΐας» Ε.Π.Ε. τ. 10 σελ. 214-218).

ΜΕΡΟΣ Β΄

Θὰ ἐπαναλάβουμε τὶς ὁδηγίες ποὺ ἔχουμε δώσει μὲ παλαιότερες Ἐγκυκλίους μας γιὰ τὴν ἐκτέλεση τῆς πνευματικῆς διακονίας αὐτὴ τὴν περίοδο ποὺ συνοφίζονται στὰ ἑξῆς.

1. Γιὰ τὴν θεία Λατρεία

α'. Ἱερὲς Ἀκολουθίες τοῦ Νυχθημέρου

Ὅφείλετε νὰ τελεῖτε ἀνελλιπῶς καὶ ἐπιμελῶς ὅλες τὶς Ἱερὲς Ἀκολουθίες τοῦ Ὁρολογίου Προγράμματος, κατὰ τὴν παραδεδομένη τάξη τῆς Ἐκκλησίας μας. Τὸ πρῶνι τελοῦνται ἀλληλοδιαδόχως τὸ Μεσονυχτικό, ὁ Ὅρθρος. οἱ Ὑῤρες καὶ ὁ Ἑσπερινός. Τὸ ἀπόγευμα τελεῖται τὸ Μέγα Ἀπόδειπνο. Τὴν πρώτη Ἑβδομάδα στὴν ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Ἀποδείπνου ψάλλεται τμηματικὰ ὁ Μέγας Κανόνας τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου Κρήτης καὶ διαβάζονται καὶ οἱ καθιερωμένες εὐαγγελικὲς περικοπές. Ὑπενθυμίζουμε τὴν ἐντολή μας, ὅτι τὶς Ἱερὲς Ἀκολουθίες, Ὅρθρινές καὶ Ἑσπερινές, πρέπει νὰ τελοῦν ἀπαραιτήτως ὅλοι οἱ Ἑφημέριοι, ἐκτὸς ἐκείνων οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται σὲ διατεταγμένη ὑπηρεσία.

β'. Προηγιασμένες

Κάθε ἑβδομάδα θὰ τελοῦνται στὶς Ἑνορίες, οἱ προβλεπόμενες ἀπὸ τὸ «Τυπικόν» Προηγιασμένες· κάθε Τετάρτη ἑσπερινή, κάθε Παρασκευὴ πρωϊνή. Ἐπειδὴ οἱ Ἑνορίες ἔχουν πολλὰ σχολεῖα ποὺ ζητοῦν νὰ ἐκκλησιαστοῦν, διευκρινίζουμε, ὅτι ἀπὸ τὸ «Τυπικόν» ἐπιτρέπεται νὰ τελοῦνται Προηγιασμένες καὶ τὶς ἄλλες ἡμέρες τῆς ἑβδομάδας, τηρουμένων κατὰ τὰ λοιπὰ τῶν γνωστῶν προϋποθέσεων.

γ'. Χαιρετισμοὶ πρὸς τὴν Θεοτόκο

Τὸ ἑσπέρας τῆς Παρασκευῆς τῶν πέντε πρώτων ἑβδομάδων τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς τελεῖται ἡ ἀκολουθία τοῦ Μικροῦ Ἀποδείπνου μετὰ τῶν Χαιρετισμῶν τῆς Θεοτόκου, ὅπως προβλέπεται ἀπὸ τὸ «Τυπικόν» τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ὅμοίως μπορεῖτε νὰ τελεῖτε διπλὲς Ἀκολουθίες τῶν Χαιρετισμῶν πρὸς ἐξυπηρέτηση τῶν ἡλικιωμένων, τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν σχολείων.

δ'. Λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου

Ἐπισημαίνουμε, ὅτι ἀπὸ τὸ «Τυπικόν» προβλέπεται τὶς πέντε Κυριακὲς τῶν Νηστειῶν νὰ τελεῖται ἡ θεία Λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Ἡ Λει-

τουργία αὐτὴ ἐκφράζει μὲ ἄριστο τρόπο τὴν θεολογία τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τὸ βίωμα τῆς πιστεύουσας κοινότητος, ποὺ προσφέρει τὴν ἀναίμακτη θυσία. Τὰ νοήματά της ὑψηλά. Ἡ φράση της τέλεια. Τὸ ὕφος της κατανυκτικὸ καὶ θεοπρεπές. Εἶναι διδακτικὴ καὶ ὁδηγοῦσα τὶς ψυχὲς στὸν θρόνο τοῦ Θεοῦ Πατέρα. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ τὴν τελεῖτε μὲ κατάνυξη, ἱεροπρέπεια καὶ ἐπιμέλεια. Οἱ νεώτεροι ἐξασκηθῆτε ἀναγιγνώσκοντες τὶς εὐχὲς της κατ' ἰδίαν πρὶν τὴν τελέσετε.

Ὅμοίως καὶ τὰ ψαλτὰ μέρη της εἶναι μοναδικά. Οἱ ἱεροψάλτες πρέπει νὰ φάλλουν τὰ καθιερωμένα μέλη κατὰ τὴν μουσικὴ παράδοση.

ε'. Θεία Λειτουργία κατὰ τὰ Σάββατα

Δὲν θὰ παραλείψετε κάθε Σάββατο νὰ τελεῖτε τὴν θεία Λειτουργία κατὰ τὸ πρόγραμμα.

στ'. Οἱ Κατανυκτικοὶ Ἑσπερινοί

Τὸ ἑσπέρας τῶν Κυριακῶν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς θὰ τελοῦνται στὶς Ἑνορίες, κατὰ τὸ «Τυπικόν», οἱ Κατανυκτικοὶ Ἑσπερινοί.

Στὸν Μητροπολιτὸ Ἱερὸ Ναὸ τοῦ ἁγίου Νικολάου Καισαριανῆς θὰ τελεσθοῦν κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ τάξη οἱ ἑξ (6) Κατανυκτικοὶ Ἑσπερινοί, τὶς Κυριακὰς τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς μὲ χοροστασία μας. Μετὰ τὸν Κατανυκτικὸ Ἑσπερινὸ θὰ ἀκολουθεῖ ἡ καθιερωμένη ἑσπερινὴ ὁμιλία μας. Σ' αὐτὴ θὰ ἀναπτύξουμε τὴν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας περὶ τῶν ἐσχάτων.

Στοὺς Κατανυκτικοὺς Ἑσπερινοὺς θὰ εἴσθε ὅλοι παρόντες. Θὰ λαμβάνουν μέρος οἱ καθοριζόμενοι Πρεσβύτεροι γιὰ κάθε Κατανυκτικὸ Ἑσπερινὸ καὶ οἱ Διάκονοι. Ἐπίσης τοὺς Χοροὺς τῶν ἱεροψαλτῶν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ θὰ πλαισιώνουν οἱ ἱεροψάλτες τῶν Ἑνοριῶν μας, ποὺ ὀφείλουν νὰ προσέρχονται σ' αὐτούς. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ τοὺς ἐνημερώσετε ἐγκαίρως γι' αὐτὴ τὴν ἐντολή μας.

Τέλος ὑπενθυμίζουμε, ὅτι ὀφείλετε κάθε Κυριακὴ στὴν Ἀπόλυση τῆς θείας Λειτουργίας, νὰ ἀνακοινώνετε, ὅτι κάθε Κυριακὴ τελεῖται στὸν Μητροπολιτικὸ Ἱερὸ Ναὸ τοῦ ἁγίου Νικολάου Καισαριανῆς καὶ ὥρα 6 μ.μ. ἡ Ἀκολουθία τοῦ Κατανυκτικοῦ Ἑσπερινοῦ μὲ χοροστασία μας καὶ ὁμιλία μας ἐπὶ θεμάτων πνευματικῆς οἰκοδομῆς.

Ἐξυπακούεται, ὅτι ἡ Ἀκολουθία τοῦ Κατανυκτικοῦ Ἑσπερινοῦ θὰ τελεῖται καὶ στὶς ἑνορίες κατὰ τὸ πρόγραμμα τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν καὶ δὲν θὰ παραλείπεται μὲ τὸ πρόσχημα, ὅτι τελεῖται στὸν Μητροπολιτικὸ Ἱερὸ Ναὸ ἐπίσημα μὲ τὴν χοροστασία μας.

Κατὰ τὸν πρῶτο Κατανυκτικὸ Ἑσπερινὸ τῆς Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς, ὁ ὁποῖος λέγεται «Ἑσπερινὸς τῆς συγγνώμης», ὁ ἱερέας παρέχει στοὺς ἀδελφοὺς καὶ συλλειτουργοὺς του καὶ ἐν συνεχείᾳ καὶ τοὺς πιστοὺς τὴν ἄφεση γιὰ ὅσα τὸν ἐστενοχώρησαν ἢ τὸν ἀδίκησαν καὶ καλεῖ τοὺς πιστοὺς τὸ αὐτὸ νὰ πράξουν γι' αὐτὸν καὶ μεταξύ τους.

*

2. Γιὰ τὴν οἰκοδομὴ τοῦ λόγου

Ἦδη λέχθησαν προηγουμένως ὅσα ἀναφέρονται σ' αὐτὴ τὴν περίοδο ποὺ συντελοῦν στὴν καλλιέργεια καὶ κατάρτιση τῶν πιστῶν.

Τονίζουμε μόνο τοῦτο, ὅτι στὰ κηρύγματά σας, στίς ἐσπερινὲς ὁμιλίες καὶ στὸ λοιπὸν πρόγραμμα πνευματικῆς οἰκοδομῆς τῶν πιστῶν, νὰ ἀναπτύσσετε θέματα πνευματικῆς ζωῆς, συμβάλλοντα στὴν περαιτέρω καλλιέργεια τῶν πιστῶν καὶ στὸν πνευματικὸ καταρτισμὸ τους. Ἡ διδασχὴ τῶν Ποιμένων ὀφείλει νὰ ἔχει ὡς τελικὸ σκοπὸ αὐτό, ποὺ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἔθετε, ποὺ πονοῦσε καὶ ἀγωνιοῦσε γιὰ τὰ πνευματικά του παιδιὰ «ἄχρις οὗ μορφωθῇ Χριστός»¹ σ' αὐτά.

*

3. Γιὰ τὴν ἱερὰ ἐξομολόγηση

Ὁ Κύριος μὲ κατηγορηματικὸ τρόπο δήλωσε στὸν ἀπόστολο Πέτρο «Ἄν δὲν σὲ πλύνω δὲν θὰ ἔχεις θέση κοντά μου»² κάμπτοντας τίς ἀντιρρήσεις, ποὺ προέβαλε στὴν ἐνέργεια τοῦ Κυρίου μας. Αὐτὸς ὅμως εἶναι νόμος, ποὺ ἰσχύει γιὰ ὅλους τοὺς πιστοὺς, ἐφ' ὅσον ἡ κάθαρση ἀπὸ τίς ἁμαρτίες εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεση γιὰ τὴν ἔνωση τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεό.

Ὁ προφήτης Ἡσαΐας μὲ σαφὴ τρόπο διατυπώνει τὴν κατηγορηματικὴν δήλωση τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, ἀλλὰ καὶ πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

«Ἀλλὰ τὰ ἁμαρτήματά σας δημιουργοῦν χωρισμὸ καὶ διάσταση μεταξύ σας καὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ γιὰ τίς ἁμαρτίες σας ὁ Θεὸς ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπό Του ἀπὸ σᾶς γιὰ νὰ μὴ σᾶς ἐλεήσῃ»³.

Αὐτὴ ἡ δήλωση δὲν ἄλλαξε. Ἐκεῖνο ποὺ ἄλλαξε εἶναι, ὅτι ἐνῶ στὴν Παλαιὰ Διαθήκη αὐτὴ ἡ διάσταση μεταξύ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων φαινόταν μόνιμος,

1. Πρὸς Γαλάτας δ' 19.

2. «Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ» (Ἰωάννου ιγ' 8).

3. «Τὰ ἁμαρτήματα ὑμῶν διστῶσιν ἀναμέσον ὑμῶν καὶ ἀναμέσον τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν τοῦ μὴ ἐλεῆσαι» (νθ' 9).

στην Καινή Διαθήκη ἐξαλείφθηκε μὲ τὴν σταυρικὴ θυσία τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ συμφιλίωσε τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὸν Θεὸ καὶ ἀποκατάστησε τὴν ἐπικοινωνία τους⁴.

Γι' αὐτὸ τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔχει τὴν δύναμη νὰ καθαρῇ τις ψυχὲς τῶν ἁμαρτωλῶν ἀπὸ τὸν ρῦπο τῆς ἁμαρτίας κατὰ τὴν ἀποστολικὴ διαβεβαίωση.

«Πόσο μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ! Αὐτός, ἔχοντας τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ προσέφερε τὸν ἑαυτό Του ἄψογο θυσία στὸν Θεό, κι ἔτσι θὰ καθαρῇ τὴν συνείδησή σας ἀπὸ τὰ ἔργα ποὺ ὁδηγοῦν στὸν θάνατο, γιὰ νὰ μπορεῖτε νὰ λατρεύετε τὸν ἀληθινὸ Θεό»⁵.

Ἡ ἀπόπλυση τῶν ψυχῶν ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματά τους ἐνεργεῖται ἀπὸ τὸ ἅγιο Πνεῦμα μὲ τὰ ἅγια Μυστήρια (Βαπτίσματος - Θείας Εὐχαριστίας - Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως).

Μὲ τὴν Ἱερὰ Ἐξομολόγηση οἱ πιστοὶ καθαρῶνται ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες, ποὺ διέπραξαν μετὰ τὸ Βάπτισμά τους.

Γι' αὐτὸ τὴν περίοδο αὕτῃ οἱ πιστοὶ ζητοῦν νὰ ἐξομολογηθοῦν. Ἀκόμη προσέρχονται στὸ ἱερὸ Μυστήριον καὶ ἄλλοι ἀδελφοί μας γιὰ πρώτη φορά. Οἱ Πνευματικοί - Ἐξομολόγοι ὀφείλτε νὰ εἰσθε συνεπεῖς στὸ καθῆκον σας αὐτὸ καὶ νὰ τὸ ἀσκεῖτε συμφώνως μὲ τὶς προϋποθέσεις τῆς Ἐξομολογητικῆς καὶ τὶς ὁδηγίες ποὺ ἔχουμε δώσει κατὰ τὶς συνάξεις μας.

Ὡστόσο, ἤδη σᾶς ἔχει κοινοποιηθεῖ καὶ τὸ πρόγραμμα ἐξομολογήσεως α) τοῦ Ἱεροκλήρου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας Ἀρχιμανδρίτου κ. Καλλινίκου Νικολάου καὶ β) τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Νίκωνος Γαλανοπούλου στὶς Ἑνορίες γιὰ νὰ τὸ ἀνακοινώσετε στοὺς ἐνορίτες σας, ὥστε ὅσοι θέλουν νὰ ἐξομολογηθοῦν νὰ γνωρίζουν τὴν ἡμέρα καὶ τὴν ὥρα ποὺ ὁ Πνευματικὸς-Ἐξομολόγος θὰ εὐρίσκεται στὴν Ἑνορία γιὰ νὰ προσέλθουν.

Ἰδιαίτερη μέριμνα πρέπει νὰ ἐπιδείξετε γιὰ τὴν ἐξομολόγηση τῶν νέων τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων. Τὴν διακονία αὕτῃ ἀναθέσαμε στὸν Ἱεροκλήρουκα Ἀρχιμανδρίτη κ. Καλλίνικο Νικολάου.

*

4. Πρὸς Ἐφεσίους β' 14-22.

5. «Πόσω μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ Πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἁμῶν τῷ Θεῷ, καθαρῇ τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι;» (πρὸς Ἑβραίους θ' 14).

4. Για τὸν χῶρο τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ καὶ τὸ κλίμα τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν

Ὁ Ἱερὸς Ναὸς καὶ τὸ γενικώτερο κλίμα στὶς Ἱερές Ἀκολουθίες τῶν ἡμερῶν πρέπει νὰ εἶναι κατάλληλο μὲ τὸν χαρακτήρα τῆς περιόδου καὶ ἀνάλογο μὲ τὸ ἥθος τῆς Ἐκκλησίας μας.

*

5. Για τὴν τάξη, τὰ ἀναγνώσματα καὶ τοὺς ὕμνους τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν

Οἱ Ἱερές Ἀκολουθίες πρέπει νὰ τελοῦνται μὲ κατάνυξη, μὲ ἱεροπρέπεια, μὲ σεμνότητα γιὰ νὰ ἐμπνέουν τοὺς πιστοὺς. Τὰ ψαλτὰ μέλη νὰ ἀποδίδονται, κατὰ τὴν ἔννοιάν τους, μὲ ὕφος καὶ ἥθος, ποὺ θὰ συντελεῖ στὴν διαμόρφωση τοῦ πρέποντος φρονήματος τῶν πιστῶν. Τὰ πολλὰ ἀναγνώσματα νὰ φροντίσετε νὰ διαβάζονται κατ' ἔννοιαν μὲ καθαρότητα φωνῆς καὶ σωστὴ ἄρθρωση.

*

Ἀγαπητοὶ Πατέρες καὶ Ἀδελφοί

Ὁ Κύριος περιέγραψε, ὅτι θεωρεῖ «πιστὸ δοῦλο καὶ φρόνιμο» ἐκεῖνον ποὺ ὅταν ἔρθῃ ὁ Κύριός του, θὰ τὸν βρεῖ νὰ κάνει σωστὰ τὴν δουλειά του. Αὐτὸ εὐχόμαι κι ἐγὼ πατρικὰ σ' ὅλους μὲ πολλὴ ἀγάπη.

Ἐπιπροσθέτως νὰ διανύσετε εὐδρόμως τὴν περίοδο τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καὶ νὰ ἀξιωθεῖτε νὰ φθάσετε νὰ προσκυνήσετε τὸ σωτήριο καὶ σεπτὸ Πάθος καὶ τὴν ἔνδοξη Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Μὲ θερμὲς πατρικὲς εὐχές

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ Δανιήλ